

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tómasson, M. & Palm, P. 2023. Onko kauneus mitattavissa? Talk-verkkolehti, Myynti / Sales 2.2.2023.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/myynti/onko-kauneus-mitattavissa/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Tukiäly ChatGPT on työkalu työelämään ja opintoihin

25.05.2023

Kirjoittajat

Mikael Tómasson arkkitehti, Gravicon Oy

Pinja Palm lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Turun AMK:n Customer Behaviour laboratoriossa tehtiin tutkimus, jossa tarkasteltiin kauneuden merkitystä arkkitehtuurissa. Tutkimus antoi viitteitä siitä, että julkisivujen kauneusolettamia voidaan mitata.

Suomalaisessa rakentamisessa ei käytetä useinkaan sanaa *kaunis*. Kauneuden puhumattomuudessa piilee kuitenkin riski: kun rakentamisen ja arkkitehtuurin kentällä tapahtuu suuria muutoksia, eikä kauneudesta estetiikan osana puhuta – niin silloin kustannustehokkuuden ja kestävyuden tavoittelu johtaa yksipuolisen tehostettuun arkkitehtuuriin, joka on ulkomuodoltaan köyhempää.

Turun AMK:n Customer Behaviour laboratoriossa tehtiin tutkimus, jossa tarkasteltiin kauneuden merkitystä arkkitehtuurissa. Arkkitehti **Mikael Tómassonin** mukaan kauneuden tulisi olla yksi arkkitehtuurin peruskäsite rakennuksia analysoitaessa niin suunnittelussa kuin opetuksessakin. Kauneuden pitäisi olla olennainen osa suomalaista rakentamista vähintäänkin siitä syystä, että sana 'kauneus' mainitaan jo rakennuslaissa (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132 §5).

Kauneuden tulisi olla yksi arkkitehtuurin peruskäsite rakennuksia analysoitaessa niin suunnittelussa kuin opetuksessakin.

Tómassonista aika on kypsä arkkitehtuurin kauneuden pohdinnalle maisterityössä. Moni tieteen ja taiteen ala on pääsemässä yli viime vuosisadan ajatuksesta, että ”kaikissa muodoissaan kauneus näyttäytyi moraalisesti ja poliittisesti epäilyttävältä sekä älyllisesti nolostuttavalta” (Nehamas, 2000, s. 393). Sen sijaan olemme palaamassa ajatukseen, että kauneus on vakavasti otettava tutkimusala. Viimeisten vuosikymmenten aikana ymmärrys kauneudesta on lisääntynyt monella eri tieteen kentällä.

Tutkimus osoittaa, että rakennusalalla voidaan soveltaa katseenseurantatutkimuksen menetelmiä rakennuksia suunniteltaessa.

Taloustieteissä on opittu, että kauneuteen pyritään enemmän yhteiskunnissa, jotka ovat vahvasti yhteisöllisiä – kuten Kaukoidän maissa (Madan ym., 2018, s. 29). Kasvatustieteissä on tunnistettu, että vauvat leikkivät mieluummin kauniskasvoisilla kuin rumilla nukeilla (Langlois ym., 1990, s. 157) ja neurotieteiden kentällä on tehty merkittävää tutkimusta

symmetrian, maiseman ja taiteen kauneuden vaikutuksesta aivoihimme ja käyttäytymiseemme (Chatterjee, 2014, s. 32, 50, 137). Kauneutta on osattu mitallistaa siis muilla tieteenaloilla ja ulkonäköperusteista analysointia on tehty jo vuosikymmeniä tuotekehityksen puolella (Bojko, 2013, s. 35).

Mitattavaa kauneutta

Kauneus on laaja käsite, joka kattaa niin kulttuurisia, biologisia kuin subjektiivisia osa-alueita. Sen vuoksi Tómassonin maisterityön aihetta rajattiin vahvasti, ja siinä tutkittiin kerrostalojulkisivun suunnitteluelementtien vaikutusta rakennuksen koettuun kauneuteen. Kauneuden osa-alueista valittiin neljää suunnitteluelementtiä: ikkunalinjaukset, symmetria, kultainen leikkaus sekä tyylien vaikutus edellä mainittujen elementtien kokemiseen. Tietoja peilattiin arkkitehtuurin käsityksiin visuaalisesta kauneudesta ja valikoituihin julkisivun suunnittelun periaatteisiin. Nämä suunnitteluperiaatteet ovat likimääräiseen lukuaisti (en. approximate number system), symmetria, kultainen leikkaus, ikkunalinjaukset sekä julkisivun jaksotus. Tietojen pohjalta luotiin kymmenen esimerkkijulkisivua, joihin reagointia mitattiin katseenseuranta- ja kyselytutkimuksella. Tutkimusdatan pohjalta tehtiin päätelmiä siitä, millaisia julkisivuja pitäisi luoda, jos niillä tavoitellaan mahdollisimman monia koskettavaa kauneutta.

Tietojen pohjalta luotiin kymmenen esimerkkijulkisivua, joihin reagointia mitattiin katseenseuranta- ja kyselytutkimuksella.

Työn tutkimusosassa Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille esitettiin kymmenen esimerkkikuvaa umpikorttelin kerrostalon julkisivusta. Ammattikorkeakouluopiskelijat valikoituivat kohderyhmäksi, sillä he ovat Suomessa moninaisempi joukko kuin yliopisto-opiskelijat sekä iältään että koulutustaustaltaan (SAMOK ry, 2019, s.7), jolloin tutkimuksen tuloksia voi myös soveltaa laajempaan väestöön. Tutkimuksen suunnitteli Tómasson yhteistyössä Turun AMK:n katseenseurantalaboratorion henkilökunnan kanssa ja sen toteuttivat lehtori **Pinja Palm**, markkinointisuunnittelija **Sanni Koskimies-Chiba** ja yliopettaja **Timo Holopainen**.

Opiskelijoita pyydettiin valitsemaan kahdesta esimerkkikuvasta kauniimpi julkisivu, ja heidän katsettaan mitattiin Tobii Pro Lab -ohjelmistolla. Katseenseurantakokeen jälkeen koehenkilöt täyttivät kyselykaavakkeen, jossa heiltä kysyttiin mielipidettä eri julkisivujen ulkonäöstä ja pyydettiin kommentoimaan julkisivujen ulkonäköä.

Tutkimuksessa havaittiin, että koehenkilöt katsoivat 2,3 kertaa useammin ylimmän ikkunarivin ikkunoita kuin muita ikkunarivejä. Koehenkilöt tarkastivat ikkunalinjauksia enemmän vaakasuuntaan kuin pystysuuntaan. Kaikkein kauneimmaksi julkisivuksi valittiin klassillinen julkisivu, jonka horisontaalisuutta oli korostettu nauhaikkuna-aiheella. Symmetrisiin julkisivuihin reagoimista ei kyetty huomaamaan katseenseurantadatasta, mutta kyselytutkimuksessa kauniimmaksi julkisivuksi valittiin 94 % tapauksista symmetrinen julkisivu.

Kultaisen leikkauksen mukaan sommiteltuja moderneja julkisivuja katsottiin pidempään kuin muilla mittasuhteilla sommiteltuja julkisivuja – aikaeroa ei huomattu klassisissa julkisivuissa. Koehenkilöt eivät kiinnittäneet erityisen paljon huomiota ornamenttinauhoihin tai pystysuuntaisiin rytmittäviin aiheisiin kuten pilastereihin, mutta nostivat sen sijaan kyselyssä useasti esiin ikkunoiden ulkonäköseikkoja ja koristeita. Vaikka tulokset kuvaavat suomalaisen kontekstin arvoja, niin koetilanne itsessään on toistettavissa eri kulttuurisissa konteksteissa. Tuloksista voidaan päätellä, että Suomessa julkisivujen koetussa kauneudessa korostuvat julkisivun symmetria, kultaisen leikkauksen mukaan sommittelu ja ikkunoiden ulkonäkö erityisesti ylimmässä kerroksessa.

Ihmiset kiinnittävät erityisen paljon huomiota siihen, miten ikkunat on julkisivuun sommiteltu.

Työssä käytetyllä katseenseurantamenetelmällä ei kyetty mittaamaan itse kauneutta kokemuksena, mutta datasta pystyttiin todentamaan, että ihmiset kiinnittävät erityisen paljon huomiota siihen, miten ikkunat on julkisivuun sommiteltu. Tulosten perusteella menetelmä kykenee todentamaan muutamia kauneusolettamia julkisivuista, mutta menetelmän parantaminen vaatii vielä tarkemmin suunniteltuja kuvia, selkeämpiä yksityiskohtia sekä tarkempaa jälkihaastattelua.

Customer Behaviour Lab

Turun AMK:n Customer Behaviour Lab mahdollistaa myynnin ja markkinoinnin kehittämisen ja tutkimisen. Laboratorio tarjoaa yrityksille, yhteistyökumppaneille, opiskelijoille ja muille sidosryhmille monipuolisen mahdollisuuden myynnin, markkinoinnin, tuotekehityksen sekä niihin liittyvien prosessien tutkimiseen, kehittämiseen sekä kilpailuedun parantamiseen.

Customer Behaviour Lab hyödyntää biometriikkaa, joka mahdollistaa todellisen kvantitatiivisen tutkimuksen, poistaen mielipiteen tai muistin vaikutuksen mittaustuloksista, jolloin saadaan mielipiteiden sijaan todellista dataa.

TIE TRADENOMISTA ARKKITEHDIKSI

Miten arkkitehtiopiskelija Helsingistä löysi tiensä Turun AMK:n katseenseurantalaboratorioon? Tómassonin innostus arkkitehtuurin syntyä hänen työskennellessään Turun AMK:ssa projektikoordinaattorina: ”Muistan, miten selvitimme vuonna 2017 Kakolan kiinteistöjen kehittämistä. Silloin intoni vanhojen kiinteistöjen entisöintiin ja uudelleenkäyttöön syntyi. Päätin opiskella nimenomaan arkkitehdiksi, koska se tarjosi laajimman näkökulman koko rakennusalaan.”

Tómassonin mieleen nousi jälleen Turun AMK, kun hän siirtyi suunnittelemaan maisterityötään. ”Yksi ensimmäisistä asioista, joita tein maisterityötä pohtiessani, oli soittaa lehtori Jukka Rantalalle ja yliopettaja Timo Holopaiselle. Heidän kanssaan maisterityöni tutkimusosio sai monitieteellisen näkökannan. Jo alkuvaiheessa esiin nousi idea tutkia arkkitehtuurin kauneutta nimenomaan katseenseurannan menetelmillä,” Tómasson avaa työnsä lähtökohtia. Tehdyn tutkimuksen myötä voitiin osoittaa, että rakennusosalalla voidaan soveltaa katseenseurantatutkimuksen menetelmiä rakennuksia suunniteltaessa.

”Monet tutkimukset antavat viitteitä siitä, että on selkeä syy-seuraus-suhde julkisivun kauneuden ja kiinteistöjen hintojen välillä. Tavoitteenamme onkin seuraavaksi todistaa, että panostamalla julkisivun suunnitteluun, niin rakennuskustannukset nousevat vain nimellisesti, mutta hedonistinen hintamääritys nousee merkittävästi,” Tómasson kertoo tulevaisuuden yhteistyökuvioista Turun AMK:n kanssa.

Lähteet

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132. Annettu Helsingissä 5.2.1999.

Nehamas, A. (2000). The return of the beautiful: Morality, pleasure, and the value of uncertainty.

The Journal of Aesthetics and Art Criticism, 58(4), 393-403. doi.org/10.2307/432184

Madan, S., Basu, S., Ng, S., & Ching Lim, E. A. (2018). Impact of culture on the pursuit of beauty: Evidence from five countries. Journal of International Marketing, 26(4), 54-68. doi.org/10.1509/jim.17.0064

Langlois, J. H., Roggman, L. A., & Rieser-Danner, L. A. (1990). Infants' differential social responses to attractive and unattractive faces. Developmental psychology, 26(1), 153.

Chatterjee, A. (2014). The Aesthetic Brain: How we evolved to desire beauty and enjoy art. Oxford University Press.

Bojko, A. (2013). Eye tracking the user experience. Rosenfeld media.

SAMOK ry, Suomen opiskelijakuntien liitto. (2019). ÄÄNESTÄMÄÄN VAI EI? Katsauksia AMK-opiskelijoiden yhteiskunnallisiin arvoihin ja asenteisiin, koulutukseen, asumiseen, häirintään ja opiskelijakuntatoimintaan [Esite]. Haettu 19.9.2022 osoitteesta: https://samok.fi/wp-content/uploads/2019/03/arvotasenteet_a4_netti.pdf